

Foregående Roskilde Amt.

VII. Ringsted-Amt.

Ringsted-Amt ligger midt i Siælland, og ingen Steds rører Havet. Dette Amt indbefatter 4664 Tønder kontribuerende Hartkorn, foruden Skov- og Mølleskyld, og er sammenføiet med Sorø Amt under een Amtmand, saa og under een Amtsförvalter, som holder den kongelige Amtstue for begge Amter i Ringsted.

Jorden er feed og frugtbar. I dette Amt ere særdeles gode Skove, især ved Sorø og Skjoldenesholm, hvorudover her falder adskillig Slags Vildt, særdeles Kronvildt i Dyrehaugerne. Ligeledes fanges Mængde af fersk Fisk i de ferske Søer, nemlig: Hundevads-Søe, Lunde-Søe, Mortenstrup Søe, Hvalssøelille-Søe, Jydstrup-Søe, Hov-Søe, Hvide-Søe og Haraldsted-Søe. Man har anlagt prægtige Fiskedamme efter engelsk Maade ved de Herregaarde Gisselfeldt og Skioldenesholm.

I dette Amt ligger den Kiøbstæd Ringsted, dernæst Grevskabet Bregentved og Baroniet Konradsborg, saa og en Deel Herregaarde. Dette Amt bestaaer ikkun af et eeneste Herred, som er

Ringsted-Herred.

Ringsted-Herred, hvis kontribuerende Hartkorn er 4664 Tdr., er af Begreb det største Herred i Siælland; thi det indbefatter 22 Kirkesogne, hvilke ere: 1) Ringsted-Kirkesogn, som har 541 Tdr. Hartkorn, nemlig Byens forrige latinske Skoles Jorder 160 Tdr.; St. Jørgens Gods 15 Tdr.; Bøndergods 132 Tdr.; St. Hans-Sogn 234 Tdr. 2) Beenløse-Sogn har 210 Tdr. 3) Vigersted-Sogn 194 Tdr. 4) Qværkebye-Sogn har 189 Tdr. 5) Harrested-Sogn har 343 Tdr. 6) Allindemagle-Sogn har 125 Tdr. 7) Bringstrup-Sogn har 148 Tdr. 8) Siersted-Sogn har 296 Tdr. 9) Jydestrup-Sogn har 122 Tdr. 10) Valdsøelille-Sogn har 102 Tdr. 11) Nordrup-Sogn har 176 Tdr. 12) Færingløse-Sogn har 110 Tdr. 13) Tersløv-Sogn har 406 Tdr. 14) Ørsløv-Sogn har 166 Tdr. 15) Freesløv-Sogn har 109 Tdr. 16) Hasle Sogn har 266 Tdr. 17) Braabye-Sogn har 117 Tdr. 18) Førsløv-Sogn har 238 Tdr. 19) Sneesløv-Sogn har 225 Tdr. 20) Teestrup-Sogn har 295 Tdr. 21) Vettterslev-Sogn har 148 Tdr. 22) Hømbs-Sogn har 138 Tønder Hartkorn.

Vi merke nu hvert Sogn især:

1) **Ringsted-Sogn**, hvortil hører Ringsted-Kiøbstæd. Det saa kaldte St. Hans-Sogn, hvortil hører Ringsted-Kloster, en Herregaard. Tolstrupbye har 5 Gaarde, 4 Huse. Haubyrd har 13 Gaarde, 8 Huse. Ringsted-Torp har 12 Gaarde, 5 Huse. Kiæruphuse ere 2 Huse. Gulsagerhuse ere 2 Huse. Æilstrup har 3 Gaarde. Nørhuus er een Gaard. Slangerup har 3 Gaarde, 2 Huse. Balstrup har 4 Gaarde, 2 Huse. Bomhuse, 2 Huse. St. Jørgens-Gaard af 8 Tdr. Hartkorn. Søllings-Gaard. Hauge-Mølle og Hømbs-Mølle. Alle disse Beboere i St. Hans-Sogn bleve Aar 1576 i Kong Friderik den Andens Tid lagte til St. Bendts-Kirke, som de nu søge, da deres egen Kirke, St. Hans-Kirke kaldet, blev nedbrudt. Sognet har sit Navn af

Ringsted, en ældgammel Kiøbstæd, omtrent midt i Siælland, beliggende 8 Mile fra Kiøbenhavn, 6 Mile fra Korsøer, 4 Mile fra Slagelse, 7 Mile fra Kallundborg, 3 Mile fra Nestved, og 4 1/2 Miil fra Holbek. Den skal være bygt

af Kong Sigur Ring, som levede i det syvende Aarhundred. Igiennem denne Bye falder den almindelige Landevei igiennem Siælland for Reisende, som bidrager meget til Byens daglige Næring, da Indbyggerne ere baade Vognmænd og Avlsmænd.

I forstum Tid har Byen været meget større end nuomstunder, og da har den havt 6 Kirker; men Byen har ved Ildebrand i de Aar 1692, 1716, 1747 og 1774 lidt stor Skade.

Udi denne Bye holdes maanedligen Siællandsfars-Landsting for hele Siælland og Møen, hvilket Landsting i forstum Tid blev holdet under aaben Himmel i en liden Skov, kaldet Kiærelund, der i Eggen; men nu holdes Landstinget i et Kapel ved Kirken.

Baade for og efter Reformations-Tiden var St. Hans-Kirke Byens rette Sognekirke; men samme St. Hans-Kirke blev af Kong Friderik den Anden nedbrudt, og derimod blev St. Bendts-Klosterkirke, som da ved Munkenes Udvandring af Riget, formedelst den Lutherske Religions Udbredelse, stod øde, gjort til Byens rette Sognekirke. Nu er intet mere tilovers af samme nedbrudte St. Hans-Kirke, uden allene St. Hans-Kirkegaard, hvor Liig fra St. Hans-Sogn begravnes. Byens berømte Kirke, som nu siden Aar 1719 kaldes St. Knuds-Kirke, er stor, og efter gammel Bygningskonst en ziirlig Korskirke, ziret med et Taarnspir. Denne Kirke er allerførst anlagt af Kong Svend Æstridsen, som døde Aar 1076, og fuldfærdiget af Svend Norbagge, Biskop i Roeskild, Aar 1082, og blev da af Begyndelsen kaldet vor Frue-Kirke. Derefter var den en Klosterkirke ved St. Bendts- eller St. Benedikti-Kloster; og til Ære for Ordensstifteren for de Bendiktiner-Munke blev den kaldet St. Bendts, eller Benedikt-Kirke. Men siden blev denne Kirke Udvidet og forøget af Kong Valdemar den Første; og da samme Kong Valdemar den Første havde ladet sin Fader Hertug Knud kanonisere af Paven, og Hert. Knuds Skrinlæggelse med stor Høitidelighed blev holden i Ringsted Aar 1170, blev Kirken fra den Tid af efter ham kaldet St. Knuds-Kirke. Denne Kirke fremviser en Deel Kongelige, Fyrstelige, Adelige og Lærdes Epitaphier og Begravelser. Her i Kirken ligger begravne St. Knud, Hertug og Martyr, som blev ihjelslagen Aar 1131 i Harrested af Magno; Kong Valdemar den Første og hans Dronning, Sophia; Kong Knud den Siette; Kong Valdemar den Anden, og begge hans Dronninger, nemlig Dagmar og Beengierd, etc. Udi Kirkens Chor ligger 7 Kongers, 8 Dronningers og 5 Prinzers Liig begravne.

Om Kongeriget Danmark

Ved den nordlige Side af denne Kirke er et stort Kapel, hvori Landstinget holdes eengang hver Maaned, og forvares dets Arkiv eller Brevkammer med Protokollerne her ogsaa. Udi Landstings-Salen sees paa en Tavle alle Landsdommernes Navne og Aarstal fra Reformations-Tiden af.

Næst ved Kirken ligger Ringsted-Kloster, en Herregaard, som siden forekommer.

Byens Magistrat er en Byefoged og en Byeskriver, af hvilke holdes Byetinget paa Raadhuset, som ligger ei langt fra Torvet.

I Byen er et ypperligt Farverie. I fordum Tid har i Byen været et lidet Hospital, kaldet St. Jørgens-Hospital, som Aar 1631 er indlemmet i store Vartovs-Hospital i Kiøbenhavn, hvor Ringsted nu har 4 Senge at belægge med Byens Fattige. Ellers er ogsaa her i Byen et lidet Almisse-Huus for 8 Lemmer, stiftet af Jørgen Rothenborg Aar 1737.

Byen haver ingen egen Byemark, men bruger dog de 168 Tdr., Hartkorn, som tilhører den Aar 1739 afskaffede latinske Skole, som i forrige Tider har været her; og af samme Skolejorder svarer Byen en aarlig Afgift. Byens Vaaben er en Stav, som gaaer igiennem et Skiold med en fransk Lillie midt paa, og oven over en Abbed-Hue i Stedet for en Hielm.

Hestemarket holdes hver Tirsdag i Fasten; men Krammarket holdes her 3 Gange om Aaret, nemlig først den 26de Junii, hernæst den 25de Septbr. og sidst den 14de Novbr. Den ridende Hamborger-Post ankommer fra Kiøbenhavn her til Byen, hver Søndag- og Onsdag-Formiddag, og afgaaer Søndags og Tirsdags Nat;. ligeledes afgaaer Byens ridende Post til Nestved og Vemmeltofte hver Søndag og Onsdag, og den samme Post ankommer derfra tilbage hver Tirsdag og Løverdag; denæst afgaaer en ridende Post her fra Byen til Kiøge og Valløe-Kloster hver Mandag og Fredag, hvorfra, den kommer igien Torsdag- og Løverdag-Aften. Den agende Hamborger-Post ankommer fra Kiøbenhavn hver Søndag, og fra Hamborg hver Torsdag eller Fredag.

Sønden for Ringsted i Aemarken ligger adskillige Høie, som kaldes Kongshøie, som siges at være Begravelse-Høie for Kongerne i de hedenske Tider.

Ringsted-Kloster, en Herregaard, som i fordum Tid har været et Benediktiner-Munkekloster, beliggende strax ved St. Bendts- eller nu St. Knuds-Kirke, og er en Gang fra Gaarden lige ind i Kirken. Dens Hovedgaards-Taxt er 73 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr. 1 Alb. Ager og Eng, saa og Skovskylt 2 Tdr.

2 Fkr. 2 Alb. Af Ringsted-Kloster nyder Sognepræsten i Ringsted aarlig 40 Rigsdaler.

2) **Beenløse-Sogn** er Annexet til Ringsted-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Beenløse, som har 23 Gaarde, 25 Huse. Hovledhuus, eet Huus. Vigersdahl, eet Huus. Tilforn har Beenløse været et Hovedsogn for sig selv, og havt Qværkebye-Kirke til sit Annex.

3) **Vigersted-Sogn**, hvortil hører Kirkebyen Vigersted, som har 7 Gaarde, 8 Huse. Aagerup, har 4 Gaarde, 15 Huse. Algerstrup, har 4 Huse. Snekkerup, har 10 Gaarde, 19 Huse. Ørtved, har 12 Gaarde, 14 Huse. Paa Humble-Overdrev sees ved en Søe Levninger af Kong Humbles Slot, som ogsaa kaldes Humble-Øregaard, og Skoven kaldes Humble-Øreskov.

4) **Qværkebye-Sogn** er Annexet til Vigersted. Dertil hører Kirkebyen Qværkebye, som har 26 Gaarde, 20 Huse. Kongsted, har 3 Gaarde, 2 Huse. Rosengaarden, som er en liden Avlsgaard, tilforn kaldet Qværkebyegaard, og hører nu under Baroniet Konradsborg, som ligger i

5) **Harrested-Sogn**; hvortil hører Kirkebyen Harrested, har 14 Gaarde, 21 Huse. Valsøemagle, har 12 Gaarde, 12 Huse. Skeebye, har 6 Gaarde, 11 Huse. Taastrup, har 4 Gaarde, 3 Huse. Allindelille, har 10 Gaarde, 14 Huse. Kastrupgaard, een Gaard. Klarupgaard, een Gaard. Ægtvedgaard, een Gaard. Holte, een Gaard. Endnu Skov- og Markhuse, 7 Huse. Nogle kalde dette Sogn Haraldsted, af Kong Harald, som ligger begravet i en Høi, Kongens-Høi kaldet, Vesten for Kirken. Ved Harrestedbye blev Hertug Knud den Hellige ihjelslagen Aar 1130 af Kong Magnus, og ligger begravet i Ringsted-Kirke. I Hylleborg-Skov sees Rudera af Haraldsborg.

6) **Allindemagle-Sogn** er Annexet til Harrested. Dertil hører Kirkebyen Allindemagle, som har 15 Gaarde, 39 Huse. Æstrup, har 3 Gaarde, 4 Huse. Her i Sognet sees Rudera af den nedbrudte Herregaard Allindemagle, som har været de Bilders Herresæde.

7) **Jydstrup-Sogn**; hvortil hører Kirkebyen Jydstrup, som har 9 Gaarde, 3 Huse. Mortenstrup, har 4 Gaarde, 2 Huse. Taastrupgaard,

3 Gaarde, 3 Huse. Atterupgaard, een Gaard, 3 Huse. Jydstrupmølle. Nebsmølle. Høeberggaard, er ei mere til, men er lagt under Hovedgaarden Skioldenesholm, som ligger i Valsøelille-Sogn.

8) **Valsøelille-Sogn** er Annexet til Jydstrup-Sogn. Dertil hører Kirkebyen Valsøelille, som har 8 Gaarde, 14 Huse. Høedbye, har 6 Gaarde, 4 Huse. Svallenstrup, har 2 Gaarde. Skioldenesholm, en Herregaard, beliggende meget behagelig imellem Søer og store Skove, hvis Hovedgaards-Taxt er 59 Tdr. 4 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 11 Tdr. 2 Fkr. 2 Alb. Midt i den fiskerige store Valsøelille-Søe ligger en liden Øe, begroet med Birketræer, hvor der er Alleer, Lysthuse, etc. Nær ved samme Øe er et Sted, Slottet kaldet, hvor Rudera sees endnu af Kong Skiolds Slot.

9) **Nordrup-Sogn**; hvortil hører Kirkebyen Nordrup, som har 12 Gaarde, 10 Huse. Klipped, har 6 Gaarde, 8 Huse. Mulstrup, har 10 Gaarde, 4 Huse. Gisegaard, en Herregaard, oprettet af to nedbrudte Bøndergaarde, som kaldtes Skive; dens Hovedgaards-Taxt er 36 Tdr. 5 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 11 Tdr. 1 Fkr. 2 Alb. Udi dette Sogn ere to Kilder, nemlig Nordrup-Kilde og Kongens-Kilde.

10) **Faringløse-Sogn** er Annexet til Nordrup-Kirke; hvortil hører Kirkebyen Faringløse, som har 12 Gaarde, 4 Huse. Tvindelstrup, har 4 Gaarde, 5 Huse. Faringløse-Mølle, eet Huus. Skovhuse, 7 Huse.

11) **Tersløv-Sogn**; hvortil hører Kirkebyen Tersløv, som har 22 Gaarde, 14 Huse. Storgaard, en meget smuk bygt Gaard. Aarløse, har 10 Gaarde, 6 Huse. Heboe, 2 Gaarde. Raftshuse, 5 Boel. Tierbye, har 11 Gaarde, 5 Huse. Bierret, har 5 Gaarde, 2 Huse. Tøllerød, har 6 Gaarde, 1 Boel. Ulstrup, har 6 Gaarde, 1 Boel, 4 Huse. Høstentorp, 3 Gaarde. Hadstrup, har 3 Gaarde, 2 Boel. Qværede, har 5 Gaarde. Skovhuse, 4 Huse. Sophiendahl, en Herregaard, tilfom kaldet Stengelstrup, opbyggt af Kridsteen. og anlagt paa Hovedgaardens Marker, og fordeelagtig indrettet i 12 Kobler- og ? Enghauger, og i hver Kobbel en Dam med Karper og Karusser. Tilforn har her staaet to smaa Landsbyer, nemlig Stengelstrup og Øld, hvilke Kong Friderik den Fierde lod afbryde og indrette Markerne til Rytterkobler. Udi Tersløv-Mark ere to

Kilder, Tuppe- og Ellekilde; og udi Munkeskov sees to hedenske Offersteder.

12) **Ørslev-Sogn** er Annexet til Tersløv-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Ørsløv, som har 25 Gaarde, 2 Boel, 22 Huse. Kagstrup, har 6 Gaarde, 4 Huse. Ottestrup, en Herregaard, hvis Hovedgaards-Taxt er 22 Tdr. 3 Skpr. 3 Fkr., Skovskyld 6 Skpr.

13) **Hasle-Sogn**. Dertil hører Kirkebyen Hasle, som har 23 Gaarde, 26 Huse. Troelstrup, har 13 Gaarde, 2 Huse. Bregentved, er den grevelige Residens i Grevskabet Bregentved, som blev oprettet Aar 1750. Dens Hovedgaards-Taxt er 144 Tdr. 1 Skp. 1 Fkr. 2 1/2 Alb., Skovskyld 12 Tdr. 7 Skpr. 3 Fkr. 1 Alb., Mølleskyld 5 Tdr. Herregaardens prægtige Bygning, tilligemed Haugen, er een af de allerskiønneste i hele Landet. Paa Gaarden er et prægtigt Kirkekapel til Gudstieneste. Grevskabets øvrige tilhørende Jordegods med Skove og Herlighed ligger for den største Deel i Tryggevelde-Amt.

14) **Braabye-** eller **Brobye-Sogn**, har tilforn været annexet til Hasle-Kirke, men Aar 1774 blev det annekteret til Ulsø-Kirke i Faxø- Herred og derimod blev Freerslev-Kirke, som hidtil havde været Annexkirke til Ulsø-Sogn, gjort til Annexkirke til Hasle-Sogn. Til Brobye-Sogn hører Kirkebyen Brobye, som har 12 Gaarde, 2 Boel, 16 Huse. Skousgaard, er nedlagt, og dens Jorder dyrkes af Brobye-Mænd. Beksmølle, er nedlagt Aar 1690. Sorterup, har 3 Gaarde, 3 Huse. Hesede, en Ladegaard, opbyggt Aar 1691 i Stedet for en Bondebye af 8 Gaarde, og hører nu under Gissenfeldts Herregaard. Dette Sogn kaldes Brobye, fordi det er omgivet med Vand, hvorover ere 4 Broer. Her i Sognet ligger Gissenfeldt, som Aar 1702 er af Kristian Gyldenløve givet til et adeligt Jomfruekloster, hvis Fundats er dateret 16de Julii Aar 1725. Denne Herregaards frie Hovedgaards-Taxt er 241 Tdr. 2 Skpr. 1 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 19 Tdr. 4 Skpr. 1 Fkr. 1 Alb. Ved Gaarden er anlagt de prægtigste Ferskvands-Fiskerier i 40 Damme, hvilke ere af stor Vigtighed. Paa denne Gaard, som ligger i en behagelig Skovegn, har i fordem Tid boet den berømte Rigets Hofmester Peder Oxe, som siges at have allerførst udenlands fra indbragt i Danmark den fortreffelige Karpeyngel, som falder i disse Fiskedamme.

15) **Førsløv-Sogn**; hvortil hører Kirkebyen Førsløv, som har 15 Gaarde, 24 Huse. Hesselberg, har 3 Gaarde, 1 Huus. Simmendrup, har 8 Gaarde, 2 Huse. Levetoft, har 8 Gaarde, 2 Huse.

16) **Sneeløv-Sogn** er Annexet til Førsløv-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Sneeløv. Hielmsøemagle, har 13 Gaarde, 9 Huse. Aarstofte, har

6 Gaarde, 7 Huse. Fridsgaarde, ere 8 Gaarde, 2 Huse. Almstofte, 3 Gaarde. Tvingstrup-Veirmølle, Æskildstrup-Veirmølle, er nu ei mere til. Markhuse, 9 Huse. Æskildstrup, en Herregaard, hvis Hovedgaards-Taxt er 44 Tdr. 2 Fkr. 1 Alb., Skovskyld 5 Tdr. 2 Skpr. Ved Gaarden ere anlagte en Deel Fiskedamme.

17) **Vettersløv-Sogn**. Dertil hører Kirkebyen Vettersløv, som har 15 Gaarde, 33 Huse. Konradsborg, en Herregaard, tilforn kaldet Sørup eller Sørupgaard, og er nu Hovedgaarden for Baroniet Konradsborg, som blev oprettet Aar 1742 for den grevelige Familie von Knuth. Men det forrige Navn havde Gaarden efter den Landsbye Sørup, som Aar 1602 blev afbrudt, og dens Jorder giorte til Hovedgaardsmark, med aarlig Afgift for Tienden. Hovedgaardstaxten er 50 Tdr. 3 Skpr. 3 Fkr. 2 Alb., Skovskyld 4 Tdr. 3 Skpr 1 Fkr. 1 Alb. Ved Gaardens smukke Bygning er en prægtig Skov, og en Dyrehauge, kaldet Raaen, hvori falder Mængde af Daavildt, saa og skjønt Fiskerie. Tot Vettersløv-Bye er et Hospital af Grundmuur til 8 Lemmer, hvor Degnen holder Morgen- og Aftenbøn, efter Hospitalets Fundats.

18) **Hømb-Sogn** er Annexet til Vettersløv-Kirke. Dertil hører Kirkebyen Hømb, som har 17 Gaarde, 17 Huse. Hømb-Mølle.

Til Ringsted-Herred henhører: 19) **Bringstrup-Kirke** i Alsted-Herred; og dets Annex 20) **Siersted-Kirke**, beliggende under Sorøe -Amt. 21) **Freersløv-Kirke**, som blev Aar 1774 giort til Annexkirke til Hasle-Kirke, og ligger i Faxøe-Herred under Tryggevelde-Amt. Og 22) **Thestrup-Kirke** i Tybjerg-Herred under Vordingborg-Amt.

Efterfølgende Sorø-Amt.

Kilde: Nicolay Jonge,

Kongeriget Danmarks chorografiske Beskrivelse.

Kjøbenhavn 1777

Johan Rudolph Thieles Bogtrykkerie og paa hans Forlag, boende i store Helliggieststrædet No. 150

Side 127 – 134.